

“ENS MOU ANDORRA”

Liberals d'Andorra

Independents

unió laurediana

PROGRAMA ELECTORAL 2015

ENS MOU ANDORRA

Benvolguts conciutadans,

Aquesta és la proposta programàtica de Liberals d'Andorra. Una formació política amb experiència contrastada en la gestió de les nostres institucions, sota els principis de la qual Andorra ha viscut els anys de més prosperitat i desenvolupament econòmic de la història recent.

Amb modèstia, però amb fermesa, us he de dir que Liberals d'Andorra està en una esfera real del diagnòstic que presenta avui dia el nostre país i del que cal fer per definir un model d'Estat sòlid i amb vigència en el temps, defugint de solucions d'urgència i improvisacions que ens poden conduir a un camí sense retorn. En una Andorra encaminada cap a un rumb desconegut, per les decisions polítiques preses en els darrers anys, per a mi és un orgull encapçalar aquesta candidatura i ho faig amb molta il·lusió.

Les nostres institucions, començant pel Consell General, han de recuperar el paper que els atorga la Constitució per articular unes polítiques generals que afecten tot el país i també per defensar la nostra postura davant la comunitat internacional.

Però no és menys cert que, per les nostres especificitats que tant ens han ajudat a situar-nos dins Europa, no podem fer fugides endavant i dir que sí a tot el que ens proposin sense reflexionar. Paral·lelament, creiem que els canvis que es vulguin impulsar i que afectin el model de país han de ser ratificats per una àmplia majoria del poble andorrà, com va passar amb la Constitució.

En el futur immediat, no només està en joc superar la complicada conjuntura econòmica que vivim des de fa uns anys, sinó que també caldrà fixar de forma clara i amb llum i taquígrafs les bases

competencials de totes les institucions de la nostra estructura territorial. Les paròquies han jugat un paper cabdal en el creixement del nostre país i, per tant, es mereixen continuar tenint uns òrgans que les gestionin de forma propera, eficaç i amb les competències i recursos econòmics clarament definits.

El model fiscal ha de ser sostenible i adequat a l'estructura del nostre teixit productiu i la legislació ha de ser una eina i no un impediment per als nostres ciutadans i les nostres empreses.

Creiem en les persones, creiem en una Andorra millor, creiem que Andorra s'ho mereix tot. Ens mou Andorra i volem que també us mogui a vosaltres.

Josep Pintat Forné

CANDIDATS NACIONALS

Josep Pintat Forné
Jordi Gallardo Fernàndez

**Joan Carles
Camp
Areny**

**Àlex
Molné
Rollan**

**Domingos
Manuel
Araujo
Da Costa**

**Ferran
Joaquim
Costa
Marimon**

**Maria
Blanca
Vázquez
Aroca**

**Carles
Font
Rossell**

**David
Forné
Massoni**

**Joan-Miquel
Albós
Colombier**

**Joan
Tomàs
Roca**

**Josep
Pubill
Armengol**

**Maanan
Aouraghe
Bendada**

**Sebastià
Roca
Pujantell**

**Dolors
Cabot
Vidal**

**Núria
Fius
Cot**

**Joan Albert
Farré
Santuré**

CANDIDATS TERRITORIALS

Valentí Martí Castanyer
Míquel Alís Soulié
Encamp

Antoni Riba Torregrosa
Eric Bartolomé Levos
Ordino

Carles Naudi d'Areny-Plandolit Balsells
Judith Pallarés Cortés
La Massana

Joan
Masjoan
Segarra

Jordina
Bringué
Alonso

Cristina
Romero
Ayuso

Natàlia
Oriol
Elsaesser

Marc
Benazet
Mulet

Manuel
Montes
Jordana

Marco Polo
Damas
Pereira

Bernadeta
Gaspà
Bringeret

David
Gelabert
Moles

Salustià Chato Ciprés
Ruth Vila Oziel
Andorra la Vella

Josep Majoral Obiols
Carine Montaner Raynaud
Sant Julià de Lòria

Jordi Rubia Correa
França Riberaygua Marme
Escaldes-Engordany

Jordi
Cerqueda
Chilaud

Anna
Marfany
Delmas

Montserrat
Corominas
Repiso

Gerard
Estrella
Armengol

Meritxell
Baró
Cardet

Carles
Sasplugas
Navarro

Pere
Calvet
Alsina

Rossend
Duró
Sánchez

Andreu
Cachafeiro
Vidal

**“ ENS MOU UNA ANDORRA MÉS INNOVADORA,
COMPETITIVA I INTERNACIONALITZADA ”**

FISCALITAT

La nostra Constitució, en l'article 37, estableix que "totes les persones físiques i jurídiques contribuiran a les despeses públiques segons la seva capacitat econòmica, mitjançant un sistema fiscal just, establert per la llei i fonamentat en els principis de generalitat i de distribució equitativa de les càrregues fiscals" i, en l'article 32, preveu que "l'Estat pot intervenir en l'ordinació del sistema econòmic, mercantil, laboral i financer per fer possible, en el marc de l'economia de mercat, el desenvolupament equilibrat de la societat i el benestar general".

La política fiscal ens ha de permetre fer front a les necessitats de l'Estat per cobrir les seves despeses, però també ha de ser un instrument generador de nous models de creixement econòmic i social.

El model fiscal que s'ha legislat ha tingut com a únic objectiu intentar fer front als

dèficits recurrents de l'Estat i signar CDIs electorals, gravant i empitjorant la competitivitat del nostre país.

Els Liberals pensem que cal determinar quina és la despesa òptima de l'Estat per tal d'establir un model fiscal competitiu que ens permeti implementar un model de creixement econòmic i social sòlid i durador.

Els Liberals defensem una política fiscal on els principis rectors han d'estar assentats en una ordinació del sistema tributari del Principat d'Andorra, basada en el principi de capacitat econòmica de les persones obligades a satisfer els tributs, i en els principis de justícia, generalitat, igualtat, progressivitat, distribució equitativa de les càrregues fiscals i no-confiscatorietat.

Cal continuar apostant per les vies d'imposició indirecta, ja que permeten generar

fonts d'ingressos diversificant l'impacte de la recaptació entre els qui viuen al país i els qui el visiten.

Ens comprometem a no incrementar la pressió fiscal als ciutadans del nostre país.

FISCALITAT DIRECTA

MODEL D'IRPF

S'ha implementat un model d'IRPF, copiat dels estats veïns, que, a part d'augmentar de forma evident la pressió fiscal sobre empresaris, treballadors i estalviadors, genera una càrrega burocràtica molt important que implica una dedicació de recursos feixuga per part de la ciutadania. D'altra banda, el model d'IRPF creat, que no era el nostre, entra en contradicció amb el discurs oficial de voler atraure residents fiscals amb un alt poder adquisitiu. En aquest sentit, pretendre gravar les rendes mundials sense excepcions té dos elements que s'han de qüestionar. En primer lloc, la poca coherència respecte a la política d'atraure residents amb alt poder adquisitiu. En segon lloc, la viabilitat que una administració tributària com la nostra pugui perseguir de forma efectiva situacions de frau.

PROPOSTES

- Revisarem la Llei de l'IRPF per fer-la més competitiva i atraure inversió.
- Modificarem i simplificarem tots els tràmits que la ciutadania hagi de fer amb relació a aquest impost, especialment amb relació a les rendes de treball de les activitats econòmiques amb xifres petites i petits estalviadors.
- Modificarem totes les deduccions i reduccions aplicades en la Llei perquè puguin beneficiar els ciutadans amb situacions personals concretes.
- Establirem règims especials per a rendes no obtingudes al territori andorrà, per tal que el país pugui competir amb la resta de places mundials amb situacions semblants.

INVERSIÓ ESTRANGERA

El model d'inversió estrangera desenvolupat des del 2012 té el seu origen i essència en el que es va aprovar el 2008 sota un govern liberal, però amb una diferència: el model aprovat llavors perseguia l'objectiu de complementar el teixit empresarial existent i no pas substituir-lo.

La legislació desenvolupada el 2012 atorga al Govern una discrecionalitat a l'hora de donar autoritzacions. D'altra banda, els dossiers i tràmits que el Govern ha establert fan que els inversors estrangers abandonin la idea d'invertir al nostre país. Una Andorra oberta al món no pot fer legislacions obstruccionistes.

PROPOSTES

- Adaptarem la nostra legislació al món global on vivim.
- Eliminarem l'element de discrecionalitat de l'Administració per a l'atorgament i concessió de permisos d'inversions estrangeres.

RELACIONS AMB LA UNIÓ EUROPEA

Andorra no pot viure d'esquena als seus veïns, però tampoc no pot ser portada a assumir acords només per inèrcia i, en tot cas, tota negociació ha de tenir molt clar on rauen els interessos d'Andorra. Quan es parla d'interessos cal parlar amb concreció: no serveixen les grans frases buides de contingut.

Fins ara s'ha defugit parlar de la matèria de les negociacions, i el debat s'ha centrat en els termes jurídics: acord d'associació o entrada a l'Espai Econòmic Europeu. Aquest, bàsicament, és un debat sobre la forma jurídica de l'acord, substancialment irrellevant. Cal centrar-se en els temes concrets i establir quins són els interessos d'Andorra en cada un d'aquests temes (cultura, educació, salut, medi ambient, etc.) i en les quatre llibertats (lliure circulació de béns, capital, persones i serveis).

Un altre aspecte a considerar és el cost gens negligible que suposarà la incorporació d'Andorra al dret i les decisions comunitàries, que caldrà assumir formalment en un acord d'associació.

PROPOSTES

- **Treballarem en la creació d'un grup d'amistat Andorra-UE al Parlament Europeu, per tal de fer una primera aproximació gradual i prudent a la UE amb la col·laboració i el suport dels parlamentaris europeus liberals.**
- **Basarem les negociacions amb la UE en tres principis bàsics: l'especificitat d'Andorra com a país, la seva realitat socioeconòmica i el dret a decidir com a poble.**
- **Obrirem el diàleg als agents econòmics i socials perquè puguin participar en la recerca dels millors interessos per a Andorra davant la UE.**
- **Durem a terme un referèndum per tal que la ciutadania pugui decidir l'adopció o no de l'acord d'associació.**

SECTORS ESTRATÈGICS: TURISME

El principal problema del sector és l'estacionalitat del mercat amb un fort desequilibri entre l'oferta d'estiu i d'hivern. El repte no és tan sols una qüestió de producte, sinó també d'estratègia de captació de clients als mercats potencials. S'ha de saber què busca la demanda i adaptar-hi els diferents productes, la qual cosa suposa un canvi de plantejament de tots els actors implicats, tant públics com privats. Cal evolucionar envers el recurs turístic, en lloc del producte turístic, i així podrem treballar en l'experiència del consumidor.

PROPOSTES

- Centrarem esforços en la desestacionalització, posant èmfasi en la captació de col·lectius amb disponibilitat per generar demanda en qualsevol època de l'any, com són, per exemple, el turisme de congressos, el d'estades esportives, el cultural, el sènior, el familiar i el de proximitat.
- Incidirem en la coordinació de la programació d'Andorra Turisme i tots els agents econòmics i turístics per evitar el solapament d'esdeveniments importants.
- Promourem la regularització dels apartaments turístics i dels habitatges d'ús turístic, per tal d'identificar l'oferta existent, categoritzar-la i combatre la il·legalitat.
- Revisarem les normatives que incideixen sobre els establiments i les activitats turístiques (normes mediambientals, de prevenció i seguretat, de salut pública, etc.), amb la finalitat d'evitar que les empreses del sector estiguin subjectes a limitacions o càrregues injustificades o desproporcionades.
- Incidirem en la demanda dels mercats turístics emissors més rellevants, reforçant la promoció als mercats de proximitat, desenvolupant noves estratègies als mercats de mitjana distància i dinamitzant estratègies concretes als mercats més llunyans.
- Canviarem la classificació hotelera, incorporant-hi la valoració d'instal·lacions i de qualitat.
- Donarem suport als camps de neu i als parcs temàtics mitjançant la implicació

en esdeveniments amb repercussió internacional i turística.

- Fomentarem el turisme gastronòmic i enològic.
- Estimularem la promoció del turisme de muntanya, del turisme de neu, del turisme rural i de les rutes culturals que afavoreixin la consolidació de l'activitat turística de tipus familiar.
- Potenciarem el turisme d'alta muntanya aprofitant la xarxa de refugis guardats, tant a l'estiu com a l'hivern.
- Dignificarem els dos accessos viaris al país (frontera del riu Runer i del Pas de la Casa), convertint-los en punts emblemàtics. És indispensable que els visitants s'enduguin la millor imatge del nostre país.

SECTORS ESTRATÈGICS: COMERÇ

El comerç és un pilar estratègic de la nostra economia i no ha rebut aquesta consideració. Més enllà de la modificació de la Llei dels horaris comercials, el sector no ha rebut resposta a les principals demandes, com ara continuar amb el pre-avis d'un mes per a la rescissió dels contractes de lloguer o la demanda d'un IGI reduït per a aquells sectors del comerç que han vist incrementada la seva pressió fiscal amb el desplegament d'aquest impost.

PROPOSTES

- Crearem la Taula de Comerç com a mecanisme de coordinació i col·laboració amb les associacions de comerciants per a la dinamització del sector.
- Modificarem la Llei d'arrendaments per estimular l'obertura de nous comerços.
- Estudiarem la possibilitat d'establir un IGI reduït per a aquells sectors del comerç que han patit un augment de la pressió fiscal amb l'aplicació d'aquest impost.
- Donarem suport a l'aprenentatge dels oficis vinculats al comerç a través de plans docents universitaris, a través de la formació professional, les associacions del sector i la realització de pràctiques dels alumnes a empreses.
- Crearem el portal "Comerç d'Andorra" per tal d'oferir un accés àgil i fàcil a tota la informació sobre la gran oferta comercial del país i per facilitar als comerciants la possibilitat de compartir en xarxa recursos, experiències i informació.
- Consolidarem els eixos comercials amb mesures encaminades a facilitar

la millora dels accessos, l'aparcament, la senyalització, la informació i la comunicació, així com la implantació de les àrees de promoció econòmica urbana, seguint el model internacional del BID (Business Improvement District), amb associacions privades voluntàries, col·laboradores amb l'Administració per a la promoció de carrers i places amb concentració de comerç i serveis.

UN MERCAT LABORAL DINÀMIC

La rigidesa del Codi de relacions laborals dificulta la contractació i la mobilitat laboral. És evident la necessitat d'una reforma laboral, reclamada pels agents patronals i sindicals. D'altra banda, és imperiós el replantejament del Servei d'Ocupació amb l'objectiu de reconvertir-lo en un servei molt més resolutiu per a les demandes dels treballadors i les empreses.

PROPOSTES

- Revisarem el Codi de relacions laborals per fer-lo més adaptat a l'oferta i la demanda actuals del mercat laboral.
- Transformarem el Servei d'Ocupació en un organisme de gestió laboral que ofereixi ajuda pràctica als desocupats i a les empreses. El dotarem de les eines necessàries per tal que les dades es

gestionin de forma eficient.

- Incentivarem les contractacions en pràctiques per a totes aquelles persones que necessitin ser reconduïdes professionalment a nous models laborals. Algunes ajudes es podran transferir a les empreses mitjançant desgravació tributària.
- Impulsarem un nou model de formació per a aturats i una millor integració entre els centres públics i l'oferta privada.
- Reconvertirem les actuacions de la Inspecció de Treball per tal que siguin també de suport i assessorament a les empreses i treballadors.

SECTORS TRADICIONALS: AGRICULTURA I RAMADERIA

L'agricultura i la ramaderia és un sector estratègic que contribueix de manera activa a la recuperació econòmica del país i, per tant, ha de suposar una aposta decidida per part del Govern. En aquest sentit, cal combinar el model d'agricultura tradicional amb l'emprenedoria agrària, fent que la suma de les dues propostes asseguri la continuïtat del sector. La vigència de l'acord d'unió duanera de 1990 és clau per a aquest sector.

PROPOSTES

- Dedicarem més esforços a la comercialització de productes agraris per fomentar-ne el consum de proximitat.
- Vetllarem perquè la pagesia i la ramaderia continuïn ben presents i adaptades a la nostra economia i a la nostra societat mitjançant els plans de recerca i millora del sector.
- Ajudarem a diversificar les explotacions agràries i a assegurar la presència, la continuïtat i la sostenibilitat d'aquest sector dins el teixit econòmic del país.
- Farem que el sector sigui competitiu i atractiu per als joves, que han d'assegurar el relleu generacional, a la vegada que promouem el cooperativisme.
- Continuarem fomentant el pasturatge de neteja del sotabosc, les pastures deixades a l'erm i el dall dels prats.
- Tindrem present l'especificitat d'aquest sector en la política de quotes d'immigració, així com en la cotització com a autònoms a la CASS.

EMPRENEDORIA

Com a país, podem sortir més reforçats d'aquesta gran recessió si plegats som capaços de millorar el nostre nivell de competitivitat. Un dels indicadors del grau de competitivitat de qualsevol país és la seva activitat emprenedora i els suports de què gaudeix, sense oblidar que l'emprenedoria també s'ha de continuar desenvolupant dins les empreses andorranes, ara més que mai, per poder continuar sent competitius.

PROPOSTES

- Agilitzarem les comunicacions entre els diferents actors (joves emprenedors i inversors) per tal que totes les bones idees de negoci puguin tirar endavant.
- Habilitarem un viver d'emprenedors proper a ACTUA perquè tots els nostres emprenedors puguin treballar, desen-

volar projectes i idees i fomentar el *networking*.

- Establirem un marc de col·laboracions més ampli entre les diferents entitats educatives del país i ACTUA per afavorir l'emprenedoria.
- Potenciarem la formació virtual d'emprenedors, amb contingut docent en línia que serà adaptable a qualsevol metodologia, amb seguiment interactiu i integració d'assessors multidisciplinaris.

INFRAESTRUCTURES I MOBILITAT

Aquesta legislatura ha estat un clar exemple de manca de planificació d'inversió en infraestructures, deixant pendent un dels punts d'accés al país sense finalitzar, malgrat destinar recursos a altres infraestructures que no requerien la urgència del vial de Sant Julià de Lòria.

La política de repartir a parts iguals el pressupost per tot el territori, sense establir una prioritització en funció d'una visió de país, penalitza la competitivitat d'Andorra.

D'altra banda, el país com a destinació turística necessita una porta d'accés per a les capitals europees més importants.

PROPOSTES

- Finalitzarem el vial de Sant Julià.
- Realitzarem els estudis tècnics per trobar una ubicació per a un aeroport nacional dins el territori andorrà, finançat amb capital privat.
- Estudiarem la gratuïtat del peatge del túnel d'Envalira per a tots els habitants censats al Pas de la Casa. Paral·lelament, cercarem vies de rescat de la concessió del túnel d'Envalira per fer-lo lliure de peatge.
- Analitzarem la implantació d'una vinyeta que permeti als vehicles estrangers utilitzar les vies ràpides del país (túnel).

**“ ENS MOU UNA ANDORRA AMB UN
MILLOR ESTAT DEL BENESTAR ”**

SISTEMA SANITARI

L'eficiència del servei sanitari s'ha basat en els números i no pas en les persones, oblidant que un sistema eficient és el que vetlla per l'atenció als usuaris.

No s'ha optimitzat ni racionalitzat el funcionament del sistema. S'han retallat les prescripcions, s'ha reduït la seva qualitat i no s'ha potenciat el servei dels centres de salut.

La potenciació de la figura del metge de capçalera ha estat utilitzada per la CASS per fiscalitzar la despesa sanitària, en lloc de millorar el servei a l'usuari.

No s'ha redefinit el model del SAAS, ni en funció de la població existent ni en funció dels serveis que presta. No s'ha modificat el seu organigrama per reduir els càrrecs directius i els comandaments intermedis. Al contrari, ha augmentat en un milió d'euros la despesa del sou base del personal fix.

Continua havent-hi una descoordinació entre la CASS, el Ministeri de Salut i el SAAS, que genera unes grans ineficiències, les quals recauen íntegrament damunt l'usuari final.

Manquen polítiques de prevenció destinades a la millora de la salut pública.

PROPOSTES

- La prioritat del nostre model és situar el pacient al centre del sistema, vetllant sempre per la qualitat i el benestar de l'usuari.
- Durem a terme una auditoria de gestió del sistema sanitari per:

a. Corregir les ineficiències entre el SAAS, la CASS i el Ministeri de Salut.

b. Definir els indicadors de salut per poder planificar i gestionar els processos assistencials, repartint equitativament els recursos tant econòmics com professionals.

c. Definir el model assistencial: l'assistència primària ha de ser la porta d'entrada del sistema.

- Recuperarem el diàleg amb els prestadors sanitaris.
- Defensarem la llibertat dels ciutadans d'escollir els professionals sanitaris.

CASS: BRANCA GENERAL

No s'ha fet una gestió acurada de la despesa ni s'ha fet l'adaptació legislativa necessària a la realitat del país. Les modificacions vigents han provocat la retallada selectiva de serveis i prestacions, i la intromissió i assetjament en la vida dels usuaris s'han sumat a una pèrdua en la qualitat dels serveis.

L'augment sistemàtic de les cotitzacions, previst també en la modificació de la Llei, no és la solució definitiva per a la viabilitat de la Caixa Andorrana de Seguretat Social.

Dèficit CASS any 2008	Dèficit CASS any 2014
25 milions €	55 milions €

PROPOSTES

- **Revisarem la Llei de la Caixa Andorrana de Seguretat Social per garantir la perennitat i la solidesa financera de l'entitat.**
- **Posarem un sostre màxim a les cotitzacions de la CASS, fins que la massa salarial i empresarial s'hagi recuperat de la pèrdua de competitivitat actual i s'hagi adaptat al nou model impositiu existent.**

CASS: AUTÒNOMS

El càlcul de l'import a aportar a la CASS per part dels autònoms es basa en l'estabilitat del sistema, però no té en compte la situació real dels empresaris que no cobren en cap cas el salari mitjà calculat pel Consell General en redactar la Llei.

PROPOSTES

- **Ajustarem la cotització dels autònoms partint del salari mínim i es regularitzarà al final de cada exercici, d'acord amb la seva mitjana salarial anual.**
- **Tindrem en compte propostes específiques per a emprenedors i joves.**

CASS: BRANCA DE JUBILACIÓ

Traspasar una part de la cotització de la branca general a la branca de jubilació no sembla una decisió presa per part d'un govern que ha tingut 22 consellers, sinó més aviat una fugida cap endavant. No s'ha abordat, des del diàleg amb els agents socials, la reforma de les pensions.

PROPOSTES

- **Modificarem la Llei de la CASS, establint nous paràmetres per definir les jubilacions i dotar-les.**
- **Protegirem i gestionarem de forma transparent les reserves de jubilació.**
- **Establirem un sostre màxim a les pensions més altes, per tal de contribuir a la sostenibilitat de la branca de jubilació, respectant sempre els drets adquirits.**

BENESTAR SOCIAL · ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA: AJUTS

Les persones amb necessitats especials requereixen eines concretes per afrontar les dificultats i no caure en situacions de risc i exclusió social.

Els tràmits exigits per tal d'accedir a alguns ajuts són feixucs, ineficients i gens adaptats. Els criteris d'atorgament d'alguns ajuts són obsolets i existeixen duplicitats entre organismes públics i entre públics i privats (Càritas Andorrana).

PROPOSTES

- **Reestructurarem els criteris dels ajuts socials en benefici dels administrats i dels treballadors socials, creant un ajut únic que redueixi tots els pagaments i tots els tràmits a un de sol.**
- **Reforçarem el paper del treballador social i li facilitarem la mobilitat necessària per tal de poder desenvolupar de forma eficient el treball de camp que calgui.**

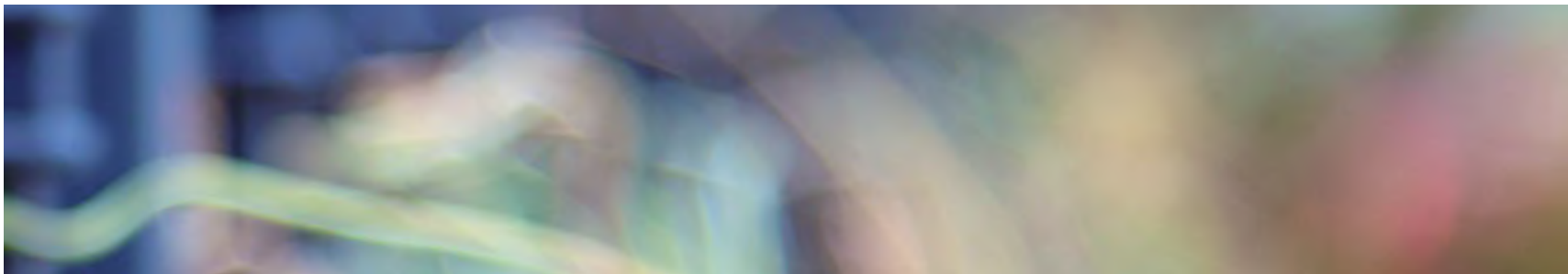

BENESTAR SOCIAL · ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA: SERVEI D'OcupACIÓ

El Servei d'Ocupació requereix un replan-tejament. Cal destriar acuradament els treballadors en situació d'atur de llarga durada de la resta del col·lectiu perquè rebin un altre tractament, des del punt de vista del benestar social.

PROPOSTES

- **Proporcionarem un tractament espe-cífic a aquelles persones amb atur de llarga durada per tal d'afavorir la seva reinserció laboral i social.**
- **Els ajuts per a desocupació involuntària de llarga durada han de ser gestionats des dels serveis de benestar social per tal de dotar els usuaris de les eines ne-cessàries per evitar l'exclusió social i el patiment de les famílies afectades.**

BENESTAR SOCIAL · ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA: GENT GRAN

Un 50% de les persones de més de 80 anys necessiten ajuda per poder dur a terme les seves tasques diàries, una situació que implica un cost afegit per a les persones que són dependents i per a les seves famílies.

PROPOSTES

- Garantirem la prestació d'atenció adequada i especialitzada, invertint en la formació de la figura del cuidador en tots els casos en què es faciliti un projecte de vida independent per a la persona amb dependència.
- Atès que les persones grans dependents impliquen un sobre esforç i un sobre cost econòmic en el si familiar, impulsarem l'adopció de polítiques de protecció a les famílies que tinguin una persona gran al seu càrrec.
- Fomentarem la transferència de coneixement i experiències entre la gent gran i els joves, i també la col·laboració empresarial entre emprenedors i jubilats.

BENESTAR SOCIAL: POLÍTIQUES D'IGUALTAT

En molts àmbits de la societat la dona pateix desavantatges evidents. En alguns casos aquesta situació desafavorida s'accentua greument quan pateix la xacra de l'assetjament o la violència domèstica, impedint-li gaudir d'una vida digna i feliç.

PROPOSTES

- Farem un seguiment específic de casos de mares que són cap de família, per tal d'ajudar-les quan es trobin en situació de vulnerabilitat o risc d'exclusió.
- Potenciarem actuacions preventives per part de l'Administració en aquells casos on hi hagi indicis o sospites de violència, evitant actuar solament de manera reactiva.
- Reforçarem l'equip integral contra la violència domèstica amb la creació del grup d'atenció a víctimes dins el Cos de Policia.

BENESTAR SOCIAL: INFÀNCIA I FAMÍLIA

Donarem un impuls a les polítiques destinades a la infància i a la família.

PROPOSTES

- Emprarem els màxims recursos i esforços per evitar que cap infant estigui en situació d'exclusió social, coordinant les administracions del país per determinar possibles situacions de risc i desemparament de l'infant.
- Promourem la mediació educativa i familiar com a mesura de prevenció i acompanyament d'infants en situació de risc.
- Crearem els títols de família nombrosa (3 fills o més) i família monoparental, tant a l'Administració pública com al sector privat, i potenciarem l'adhesió d'establiments a la xarxa d'avantatges per a aquestes famílies.
- Aplicarem el concepte de família nombrosa a les famílies que tinguin dos fills i amb ells convisqui una persona de més de 65 anys.
- Es desenvoluparà una normativa en els casos de manca d'acord en les causes judicials de separació o divorci, que suprimirà el caràcter d'excepcionalitat de la guarda i custòdia compartida, tot vetllant per establir criteris generals i comuns a tots els processos.

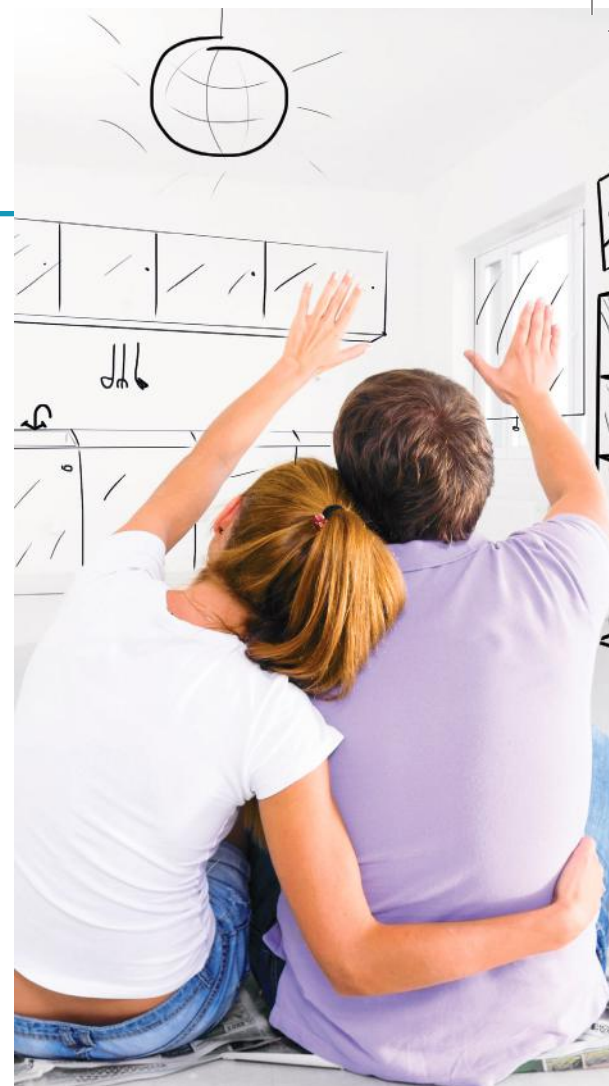
BENESTAR SOCIAL: HABITATGE

L'ajut a l'habitatge és una eina que va ser creada per facilitar l'emancipació dels joves davant els elevats preus del lloguer existents en el període anterior a la caiguda immobiliària. Avui dia aquest ajut s'atorga majoritàriament a famílies monoparentals i a d'altres en situació econòmica desfavorable, així com a persones amb capacitats especials, sense tenir en compte que les situacions dels col·lectius esmentats són totalment dispars i creen paral·lelismes totalment absurds.

El nostre plantejament és que cada família o persona pugui escollir l'habitatge que s'ajusti a les seves necessitats, sense crear nuclis on s'identifiquin famílies amb problemàtica social o econòmica, a la vegada que es dinamitzi el mercat del lloguer i no es creï una competència directa i deslleial respecte a la iniciativa privada.

PROPOSTA

- Continuarem ajudant les famílies amb rendes més baixes i els joves que necessiten suport per emancipar-se, reconduint els criteris i establint la distinció apropiada entre l'ajut a joves per a l'emancipació i l'ajut a altres col·lectius. Aquest ajut quedarà refós dins l'ajut únic en tots els casos socials on es consideri necessari.

**“ ENS MOU UNA ANDORRA AMB MÉS
FORMACIÓ COM A GARANTIA DE FUTUR ”**

EDUCACIÓ

L'educació ha de ser una eina d'integració social accessible a tota la població. Una societat que vetlla per l'excel·lència de l'educació dels seus ciutadans inverteix en cada individu i en tota la societat. Cal educar, formar, afavorir la recerca i retenir el talent. Cal potenciar la formació de les persones per aconseguir ciutadans que puguin interactuar amb èxit en un món global i altament competitiu.

Una societat amb una bona formació i educació comporta una societat amb un capital humà d'elevada qualificació, amb un gran potencial, amb capacitat d'atracció internacional i oberta a la mobilitat internacional.

Un país amb persones amb molta formació és un país creatiu i innovador, que inverteix en recerca i innovació i que aporta un gran valor afegit i dinamisme a l'economia productiva.

PROPOSTES

- Potenciarem el domini de la llengua anglesa en tots els nivells i etapes educatives. Incrementarem el nombre de matèries impartides en anglès als ensenyaments obligatoris.
- Promourem un marc educatiu quadrilingüe (català, castellà, francès i anglès) en tots els sistemes que conviuen al nostre país, amb la finalitat que els alumnes obtinguin el nivell B1 del Marc comú europeu de referència per a les llengües en finalitzar l'educació obligatòria.
- Potenciarem l'ensenyament de l'anglès als estudis de batxillerat, amb assignatures que tinguin aquest idioma com a llengua vehicular, perquè en la seva finalització els alumnes aconseguixin el nivell B2.
- Assegurarem el ple desplegament de les noves tecnologies en tots els centres educatius del país.
- Continuarem desplegant i millorant el Pla estratègic per a la renovació i millora del sistema educatiu (PERMSEA).
- Sistematitzarem un procés d'avaluació de les competències de l'alumnat en àrees clau per disposar d'indicadors fiables per al correcte desplegament i seguiment de polítiques educatives.
- Fomentarem l'esperit emprenedor des dels darrers cursos de primera ensenyança. Establirem amb el teixit empresarial del país el programa "Un dia a la feina", on cada estudiant de 6è de primera ensenyança passarà, cada trimestre, tot un dia en una empresa, observant-ne el desenvolupament.
- Inclourem l'emprenedoria com a ensenyament transversal a la primera ensenyança.

EDUCACIÓ: FORMACIÓ PROFESSIONAL

PROPOSTES

- Completarem el marc legislatiu pel que fa a l'ensenyament professional.
- Potenciarem encara més la formació professional com a eina per a la inserció dels nostres joves al mercat laboral.
- Potenciarem la formació professional continuada mitjançant la validació i el reconeixement de l'experiència professional.
- Continuarem mantenint i potenciant les relacions internacionals en educació, especialment amb els països veïns (França i Espanya).
- Continuarem potenciant l'estructura educativa pública, gratuïta i plural com a eina d'integració i cohesió social essencials per al benestar del nostre país.

EDUCACIÓ: UNIVERSITAT

PROPOSTES

- Treballarem perquè la Universitat d'Andorra desenvolupi noves titulacions que suposin un avantatge competitiu per a Andorra (sector financer, turisme i hotel·leria, comerç, esports de neu i de muntanya, etc.), amb l'objectiu d'esdevenir un centre universitari de referència més enllà de les nostres fronteres.
- Treballarem per a la internacionalització del sistema universitari andorrà, potenciant la llengua anglesa a les aules i la captació d'estudiants internacionals.
- Incrementarem les beques de mobilitat en quantitat i qualitat, tant per a estudiants de bàtxelor o màster com per a personal docent i investigador i personal d'administració i serveis.
- Potenciarem un marc favorable per a la implantació d'universitats privades i vetllarem per propiciar la seva internacionalització, sense traves burocràtiques innecessàries.
- Fomentarem els ajuts en recerca i investigació, especialment en aquelles àrees que poden millorar decididament l'economia productiva del país.
- Potenciarem el talent dels nostres estudiants, establint vincles amb altres universitats de tot el món.

**“ ENS MOU UNA ANDORRA MÉS EFICIENT, PROPERA
I AL SERVEI DE LA CIUTADANIA I LES EMPRESES ”**

[illegible]

FONS PER A GENERACIONS FUTURES

La realitat i els escenaris viscuts en els darrers anys ens han demostrat que fins i tot els grans països són fràgils a l'hora d'afrontar crisis econòmiques de gran impacte, per no tenir una base econòmicofinancera potent. Els mercats financers són cruels, precisament en els moments de més necessitat. Per això, un país com el nostre, petit i alhora fràgil, s'ha de dotar d'un mecanisme d'estalvi suficient per fer front a situacions imprevistes i excepcionals i per garantir a les generacions futures la seva part d'utilització de la riquesa actual del país.

PROPOSTES

- Crearem un fons real que es nodrirà d'ingressos no fiscals: dividendes procedents d'entitats públiques i parapúbliques, ingressos procedents de decisions judicials, llegats, donacions d'herències i ingressos procedents de l'alienació de béns patrimonials.
- S'establiran restriccions clares per al desbloqueig del fons en cas de necessitat.
- Aquest fons no es podrà utilitzar per a la gestió pressupostària del Govern.

MODEL D'ESTAT

L'intent de modificació de la Llei qualificada de competències i de transferències comunals s'ha abordat des del Govern amb una clara voluntat política de canviar el model constitucional. La retallada transitòria de les transferències als comuns ha demostrat aquesta única intenció: limitar el paper que la Constitució atorga a aquestes corporacions.

PROPOSTA

- Crearem una taula nacional de treball i de debat entre el Consell General, el Govern i els comuns amb l'única finalitat de trobar l'encaix òptim de tots els òrgans de l'Estat a l'actual i futura conjuntura econòmica, tot garantint la millor prestació de serveis a la ciutadania.

ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

El model d'Administració pública actual ha demostrat que necessita una reforma profunda. El tracte del ciutadà amb l'Administració és burocràtic i feixuc.

S'ha confrontat el sector públic amb el privat. Cal establir un nou punt de partida, negociant de forma transparent amb els representants del sector públic. En definitiva, els objectius a assolir són dos:

- a. *Posar l'Administració al servei de la ciutadania i assolir un alt grau d'eficiència i agilitat.*
- b. *Fer sostenible la despesa de la funció pública per tal que sigui viable.*

PROPOSTES

- **Habilitarem la finestra única i l'expedient únic, modificant tota aquella legislació que ha fet que el tracte de la ciutadania amb l'Administració fos complicat.**
- **Modificarem la Llei de la funció pública amb la participació i implicació dels representants sindicals.**
- **Modificarem la Llei de pensions de jubilació dels funcionaris amb la participació dels agents implicats.**
- **Deixarem sense efecte l'article de la Llei 2/2012.**

“ ENS MOU UNA ANDORRA MÉS SEGURA ”

JUSTÍCIA

La justícia lenta no és justícia. Durant els darrers quatre anys, hem viscut una clara degradació del sistema judicial andorrà.

PROPOSTES

- Donarem resposta a la demanda de regulació de la carrera professional del personal de la justícia.
- Planificarem, conjuntament amb els agents implicats, el disseny del que ha de ser el model de justícia andorrana de demà.
- Vetllarem per tal de recuperar la paritat de la formació entre els batlles, fiscals i magistrats.

SEGURETAT CIUTADANA

Andorra gaudeix d'una seguretat envejable, gràcies principalment a l'esforç de les persones que s'hi dediquen. La manca de dotació de recursos i el deteriorament de les relacions del personal dels cossos de seguretat amb els dirigents polítics no afavoreixen un bon clima de treball.

PROPOSTES

- Abordarem, per la via del diàleg, la resolució del conflicte obert amb els funcionaris que es dediquen a la seguretat.
- Desenvoluparem la Llei de la seguretat pública, que hauria de servir per regular les actuacions i donar cobertura legal als funcionaris que es dediquen a la seguretat ciutadana, així com als ciutadans implicats.

- Treballarem en l'aprovació de la Llei del Cos de Bombers.
- Avançarem en el desplegament dels reglaments inherents a les lleis dels cossos especials.
- Satisfarem les necessitats del personal que es dedica a la seguretat pública amb recursos moderns i adaptats, per a una millor eficiència.

“ ENS MOU UNA ANDORRA MÉS SOSTENIBLE ”

MEDI AMBIENT

Andorra és un país amb un patrimoni natural d'excepció i una gran biodiversitat. El nostre entorn natural, divers i ric en paisatge i espècies, ha de ser ordenat, protegit, gestionat i conservat correctament perquè en gaudeixin tots els ciutadans, les persones que ens visiten i les generacions futures. La conservació del patrimoni natural és compatible amb l'activitat humana i l'aprofitament econòmic propi d'aquests espais.

PROPOSTES

ENERGIA, AIRE I CLIMA

- Establirem un full de ruta nacional per limitar l'escalfament climàtic, amb un període d'adaptació per fer-hi front.
- Donarem suport a les iniciatives individuals i col·lectives, tant privades com públiques, en la producció i l'ús d'energies renovables.

AIGUA I BIODIVERSITAT

- Promourem una gestió de l'aigua sostenible.
- Lluitarem activament contra la contaminació de l'aigua.
- Millorarem el funcionament de les estacions depuradores d'aigües residuals, tant pel que fa a la qualitat com pel que fa al rendiment econòmic, ja que actualment presenta deficiències.

GESTIÓ DE RESIDUS

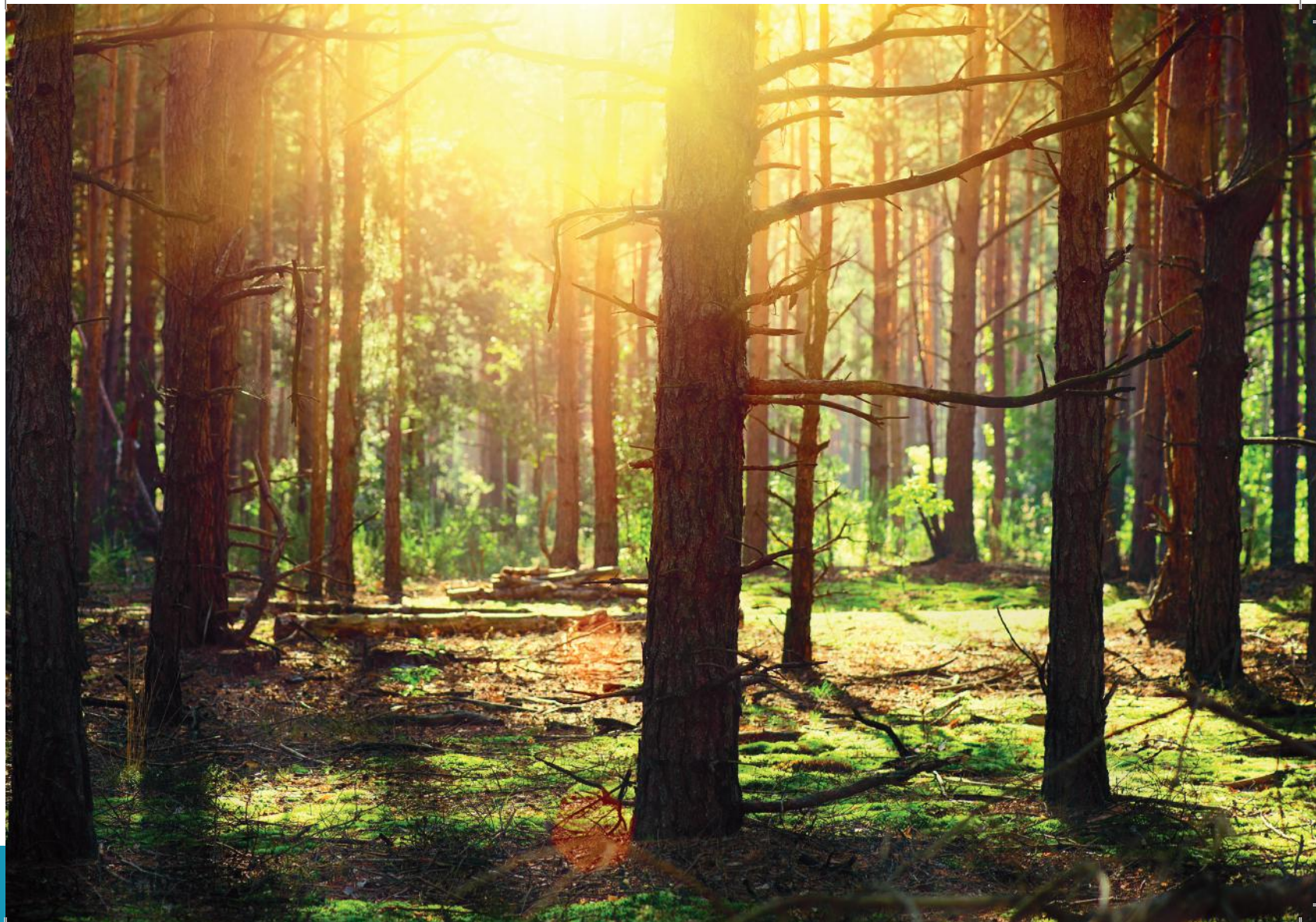
La nostra política es basa en els principis de precaució, prevenció i protecció. Tenim l'obligació de respondre i fer front als riscos definint una política relativa al coneixement, l'avaluació, la prevenció i la reducció de les contaminacions de tot tipus, així com els riscos lligats a l'activitat humana o riscos naturals.

La producció de residus, la seva valoració i el seu tractament en condicions respectuoses amb el medi ambient és un objectiu ineludible.

PROPOSTES

- **Lluitarem contra l'intrusisme en el sector, per tal de protegir les empreses legalment establertes, i dotarem la gestió de residus de més qualitat i seguretat en el servei i manipulació.**
- **Revisarem la Llei de residus per tal de donar més formació al personal del sector, fent especial atenció als residus peril·losos com ara l'amiant, els hidrocarburs, els residus sanitaris, etc.**
- **Proporcionarem un programa informàtic eficient i àgil als gestors i a l'Administració per tal que facin el seguiment i la manipulació dels residus.**

“ ENS MOU UNA ANDORRA JOVE I EN FORMA ”

JOVENTUT

Som davant la generació més ben formada, però el sistema no pot acollir-la al ritme necessari. Hem d'esmerçar tots els esforços i recursos disponibles dels àmbits públics i privats per poder donar les oportunitats que els nostres joves reclamen.

PROPOSTES

- Impulsarem un pla de transició dels joves del món educatiu al món laboral, per tal de potenciar l'ocupació juvenil.
- Donarem suport a la signatura de contractes en pràctiques i contractes per a la formació i l'aprenentatge de joves a l'atur perquè la contractació no suposi, pràcticament, cap cost a les empreses i perquè els joves tinguin una primera experiència laboral.
- Reforçarem les polítiques juvenils amb especial incidència en l'associacionisme i les plataformes ciutadanes.
- Regularem la figura del monitor de lleure i dels professionals d'aquest sector en coordinació amb els comuns.

ESPORTS

L'esport ha evolucionat d'una manera espectacular durant els darrers anys i també la seva importància i transcendència en la nostra societat. La influència de l'esport al servei de la salut, el lleure i l'oci ha ampliat el concepte d'esport per a tothom i ha fet créixer la pràctica esportiva.

L'esport forma part de la nostra economia com a important font de creació de llocs de treball i com a una activitat social de primer ordre.

La professionalització de l'esport, la consolidació del nostre model d'esport federat i el desenvolupament de nous àmbits i sectors requereixen que l'Administració doni respostes a noves necessitats i realitats socials, esportives i econòmiques.

PROPOSTES

- Introduïrem de manera explícita en la nova Llei del joc que una part de les quantitats recaptades per l'impost sobre el joc es destini a finalitats esportives.
- Potenciarem el rol del Consell Andorrà de l'Esport per afavorir l'esport per a tothom, l'esport-salut i la lluita contra l'increment del sedentarisme, especialment entre els joves.
- Modernitzarem la Llei de l'esport, ja que no s'adequa a la realitat actual. Adaptarem la Llei als criteris internacionals de lluita contra el dopatge per complir els estàndards de l'Agència Mundial Antidopatge.
- Introduïrem les bases necessàries per poder crear societats anònimes esportives per a l'esport professional i apropiem l'esport a l'empresa privada mitjançant el mecenatge esportiu.

- Crearem el Comitè Paralímpic Andorrà com a pas necessari per reconèixer la tasca realitzada en l'àmbit internacional per part de la Federació Andorrana d'Esports Adaptats.
- Crearem un servei d'àmbit nacional de medicina de l'esport que es coordini amb els centres privats existents per desenvolupar un programa de seguiment de revisions mèdiques rigoroses als joves esportistes i especialment als qui segueixen programes de tecnificació i alta competició. Aquest centre ha de promoure la recerca en ciències de l'activitat física i l'esport, així com assessorar les entitats esportives en la lluita contra el dopatge.

-
- Potenciarem el model i les instal·lacions del Casal de l'Esport, que ha quedat a precari des del seu trasllat a Ordino.
 - Ampliarem l'actual programa d'esport-estudi a més disciplines que puguin assolir l'alt nivell esportiu, compaginant-lo amb els estudis obligatoris.

“ ENS MOU UNA ANDORRA AMB CULTURA I ARRELS ”

CULTURA I PATRIMONI

L'objectiu de la nostra política cultural ha de ser la preservació, la recerca i la documentació del patrimoni material i immaterial, així com el foment de la creativitat com a elements distintius d'Andorra.

PROPOSTES

- Promourem condicions fiscals afavoridores perquè l'empresa privada impulsi el mecenatge de les activitats culturals.
- Farem que la Taula de la Cultura actuï com a centre coordinador de la programació d'actes culturals, comunals i de Govern, que persegueixi l'eficiència eliminant duplicitats i afavorint l'afluència de públic.
- Treballarem conjuntament amb els comuns per fer de la vall del Madriu-Pera-

fitja-Claror un referent turístic i un motor econòmic del país.

- Cercarem una utilitat pública per als edificis de titularitat estatal considerats patrimoni cultural.
- Continuarem donant suport a la presència d'Andorra en certàmens internacionals d'àmbit cultural, com ara la Biennal de Venècia, per promoure la projecció del país i dels nostres artistes.
- Donarem un impuls als Tallers d'Art per promoure l'aflorament de nous talents.
- Promourem, conjuntament amb l'ENA, la Setmana de les arts escèniques a les escoles del país.

AGENDA D'ACTES

Canillo

15/02

Penjada de cartells
Lloc: Davant del Comú de Canillo

19/02 · 20.00 h

Reunió de poble de Canillo
Lloc: Auditori Palau de Gel

Encamp

15/02

Penjada de cartells
Lloc: Plaça dels Arínsols

18/02 · 17.00 h

Trobada de la gent gran
Lloc: Les Truites · Pas de la Casa

19/02 · 17.00 h

Trobada de la gent gran
Lloc: Casal · Encamp

21/02 · 23.00 h

Festa dels joves
Lloc: Shusski Bar · Encamp

23/02 · 22.00 h

Reunió de poble Encamp
Lloc: Sala Valireta

25/02 · 21.30 h

Reunió de poble Pas de la Casa
Lloc: Sala d'Actes

Ordino

15/02

Penjada de cartells
Lloc: Davant l'Auditori Nacional

18/02 · 20.30 h

Reunió a Llorts
Lloc: Era d'en Jaume

19/02 · 21.30 h

Reunió a La Cortinada
Lloc: Hotel Mu

23/02 · 21.30 h

Reunió de Poble
Lloc: Andorra Congrès Centre
Ordino (ACCO)

La Massana

15/02 · 12.00 h

Penjada de cartells
Lloc: Davant de l'Hostal Palanques

15/02 · 18.00 h

Berenar amb els jubilats
Lloc: Casa Pairal

16/02 · 20.00 h

Trobada amb els veïns del Través
Lloc: Restaurant Cal Silvino

17/02 · 20.00 h

Trobada amb els veïns de Sant Antoni
Lloc: Bar El racó dels amics

18/02 · 20.00 h

Reunió veïns de Sispony i d'Escàs
Lloc: Molí dels Fanals · Sispony

19/02 · 20.00 h

Reunió amb els veïns d'Arinsal, Pal i Erts
Lloc: Apartaments Sant Romà · Erts

20/02 · 19.00 h

Trobada amb els veïns del Cap del Carrer

20/02 · 20.00 h

Trobada amb els veïns de Sant Antoni i amenització musical
Lloc: Bar Ivan

21/02 · 23.00 h

Festa amb el jovent i estudiants de La Massana
Lloc: Bar-Pub Món Bohemi

22/02 · 17.00 h

Festa infantil i xocolatada
Lloc: Plaça de les Fontetes

23/02 · 17.00 h

Seguiment del debat televisiu
Lloc: Cuina del Joan
Plaça de les Fontetes

24/02 · 20.45 h

Futbol Manchester City – Barça
Lloc: Bar-Pub Món Bohemi

25/02 · 20.00 h

Reunió amb els veïns d'Anyós i l'Aldosa
Lloc: Borda Casa Vella Palès

26/02 · 22.00 h

Reunió de poble de La Massana
Lloc: Sala La Closeta

27/02 · 19.30 h

Reunió veïnal
Lloc: Bar Invicta (antic Bar Pascol)

27/02 · 21.30 h

Seguiment del debat televisiu nacional
Lloc: Bar Sport Començal
(antic Còctel de l'Avi)

Andorra la Vella**15/02**

Penjada de Cartells
Lloc: Plaça del Comú

15/02 · 15.00 h

Passejada per l'Avinguda Meritxell amb aperitiu final al Bar l'Alternativa

16/02 · 15.00 h

Passejada per l'Avinguda Príncep Benlloch i Avinguda Santa Coloma amb berenar al final del recorregut

17/02 · 19.15 h

Reunió de barri
Lloc: Hotel Andorra Centre

19/02 · 19.15 h

Reunió de barri
Lloc: Hotel Hesperia

21/02 · 10.30 h

Esmorzar a l'Art i Pa

21/02 · 15.00 h

Passejada per Doctor Mitjavila amb berenar al final de la ruta

23/02 · 19.15 h

Reunió de barri
Lloc: Hotel Plaza

24/02 · 20.00 h

Reunió de barri
Lloc: Casa Quim Dolça - Santa Coloma

25/02 · 21.30 h

Reunió de Poble d'Andorra la Vella
Lloc: Hotel Husa Cèntric

Sant Julià de Lòria**15/02**

Penjada de cartells
Lloc: Plaça Major

17/02 · 10.00 h

Esmorzar de presentació candidatura
Lloc: Restaurant Venècia

23/02 · 19.00 h

Trobada amb associacions esportives
Lloc: Centre Cultural

24/02 · 19.00 h

Trobada amb associacions culturals
Lloc: Centre Cultural

26/02 · 20.00 h

Reunió de poble de Sant Julià
Lloc: Auditori Claror

27/02 · 17.00 h

Visita a la Llar de Lòria
Lloc: Llar de Lòria

Escaldes-Engordany**15/02**

Penjada de cartells
Lloc: Plaça de l'església

19/02 · 21.30 h

Reunió de poble d'Escaldes-Engordany
Lloc: Sala d'Actes Comú d'Escaldes-Engordany

**“ENS MOU
ANDORRA”**

Liberals d'Andorra

Independents

unió laurediana

www.liberals.ad

Liberals d'Andorra